СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 292. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 16-го грудня 1940. No. 292. Jersey City, N. J., Monday, December 16, 1940 VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СТИМСОН ПРО СПІЗНЮВАННЯ В ЗБРОЄННІ

ВАШИНҐТОН. — На пресовій конференції секретар війни, Стимсон, заявив, що страйки в военнім промислі, а також в будівельнім промислі, що займається виконуванням мешкань та касарень для війська, є причиною, що плян зброєння спізнюється. Стимсон критикував також промисл за його внутрішню деструктивну компетицію, що теж є одною з причин спізнювання в національнім зброєнні.

ГИЛМАН ПРОТИ ЗАМОВЛЕННЯ В ФОРДА.

ВАШИНҐТОН. — Сидней Гилман, член дорадчого комітету в справах зброєння, запротестував проти рішення другого члена того самого комітету, Вілйема Кнудсена, за те, що той дав іще одно замовлення компанії Форда, на виріб військових моторних возів, на суму трьох міліонів долярів. Гилман в дорадчім комітеті займається питаннями робітників. Він сам є головою одної юнії, та є активний в робітничім русі. Вилйем Кнудсен займається справами машинового промислу. Гилман виступив проти замовлення в компанії Форда тому, бо та компанія поламала закон Ваґнера і рішення комітету взаємовідносин праці.

ПОБАЧЕННЯ ВИНДЗОРА З РУЗВЕЛТОМ.

МАЯМІ. — Князь Виндзор мав побачення посередині моря з президентом Рузвелтом, який обіздить военні морські бази на Карибійськім морі. Виндзора привіз туди военний морський літак, а опісля забрав його звідтам. Виндзор говорив журналістам, що темою їх розмов були военні бази, а також справа кооперації Америки в ціли економічного піднесення британських островів в околицях центральної Америки. Він також говорив, що ця подорож була плянована вже давніше, перед смертю амбасадора Лотіена.

ТЯЖКЕ ЖИТТЯ ЗДІБНИХ ДІТЕЙ.

НЮ ЙОРК. — На Колюмбійськім університеті відбувся зїзд 20 осіб, яких 18 літ тому, як вони ще були дітьми від 7 до 9 року життя, вчені означили як „ґеніяльних дітей". Вони тепер приїхали на університет, щоб зібраним професорам сказати, що вони зробили в житті, та як для них те життя представляється. Ці дорослі „ґеніяльні діти" нарікали на життя, зокрема на виховання, бо своїм умом вони все випереджували інших дітей й через те нудьгували. Крім того, з огляду на їх таво „ґеніяльности", всі на них дивились як на експериментальні морські свинки. Хоч вони вже мали по двайцять кілька літ, але в житті ні одно з них не зробило якоїсь надзвичайно блискучої карієри. Вчені застановлялись над тим усім і приходили до висновку, що для надзвичайно здібних дітей треба закладати окремі кляси, так як є окремі кляси для дуже тупих і слабоумних дітей. Інакше здібности не розвиваються якслід.

ВИНУЮТЬ ВСІХ НІМЦІВ ЗА ВІЙНУ.

НЮ ЙОРК. — Бюро публичної опінії д-ра Ґелопа повідомило, що на основі дослідів подібного братнього бюра в Англії, виходить, що англійський загал вбільшости осуджує цілий німецький нарід за війну, а не лиш націстичний режим. На сто людей 52 осуджує всіх німців, а 48 лиш націстів.

ВИЛКІ ШУКАЄ ЗА ПРАЦЕЮ.

НЮ ЙОРК. — Сюди повернув з довших вакацій Вендел Вилкі, побитий републиканський кандидат. Він заявив, що вкоротці візьметься до активнішої політики, але наперед мусить пошукати собі праці. Бо зо своєї старої праці, президента компанії публичних ужиточностей, він внаслідок кандидатури зрезиґнував. Вилкі сказав, що ще не знає, за що тепер візьметься.

КІНЦЕВІ ЗАКЛИКИ ДО ПРОМИСЛОВЦІВ.

НЮ ЙОРК. — Під кінець зїзду американських промисловців кількох бесідників, серед них Колбі Честер, закликали приявних забути троха про свій гольф, свої розривки і приняття, а з запалом взятись за освідомлення людей, що суспільна свобода панує лиш там, де є свобода економічного підприємства. Основою американського добробуту все було приватне підприємство і воно так далі може бути, говорили вони.

Америка перед рішенням.

Знову резервовий ґенерал Вуд, теперішний головний директор Серс Робек Ко., перед союзом промисловців заявив, що за кілька місяців Англія поставить перед Америкою питання рубом — чи вступить Америка до війни, чи ні? Коли ні, то Англія буде шукати замирення. Він, ген. Вуд, заявився за відмовною відповідю.

ПЛЯН НАЦІОНАЛЬНОГО ЗБРОЄННЯ СПІЗНЮЄТЬСЯ НА 30%

Перед зїздом союзу американських промисловців виголосив промову член дорадчого комітету в справах зброєння, Вилйем Кнудсен і без обиняків заявив, що плян зброєння опізнюється на 30% і промисл та робітництво не оправдують надій, покладуваних на них на початку. В пляні було передбачено, що з початком цього року американський промисл зможе виробити по тисячу літаків місячно. Тепер можна з певністю сказати, що він цього не виконає, а число плянованих літаків треба зменшити на одну третину. Троха ліпше мається справа з повзами та гарматами. Кнудсен говорив, що хоч ми ще не в війні, але треба поставити военний промисл на военній стопі. Европейська війна захоплює чимраз більше території. Америка не має багато часу, щоб якслід узброїтись і в той спосіб охоронити себе від війни. Американський широкий загал добре зрозумів потребу зброєння і є вцілости за таке зброєння. Але так видається, що праця і промисл ще не зрозуміли цього якслід, говорив Кнудсен, та закликав приявних промисловців: „Слухайте приказів президента і законів, ухвалених конґресом і примінюваних судами та причиніться до того, аби доказати, що вільні люди є здібні до самодисципліни і до продуктивної праці навіть у більшій мірі, ніж підвладні диктатора".

ЩЕ ОДИН ЗАКЛИК ДО САМОДИСЦИПЛІНИ

До того самого зїзду американських промисловців промовляв також американський фільософ і письменник Вил Дюрант і сказав: „Ні одної цивілізації не можна побити зверху, тільки зо середини; ніяка нація не може бути врятована кимсь іншим, крім сама собою. Свобода не є невдачною. Ще може бути таке, що винахідчивість свободи буде так вища від скованих умів скованих держав, що вона верве їм останню битву, яка змазує все попереднє і переґруповує все, що вже поселилось. Свобода буде невдачною лиш тоді, коли покажеться, що вільні люде не вміють себе самі дисциплінувати в ціли осягнення сили і здоровля. Демократія і дисципліна, свобода і порядок не уважаються виключаємими".

ІТАЛІЙСЬКІ ВІЙСЬКА В ЄГИПТІ ПОПАЛИ В БРИТІЙСЬКУ ЗАСІДКУ

Єгипет уже вільний від італійців. Італійсько-британська війна переноситься до Лібії, що є під владою Італії. Таке виходить з британських военних комунікатів. Теж й італійські звідомлення з Африки признають, що італійська армія потерпіла невдачу. Тільки зазначується, що це щойно „початок", а рішальним буде кінець кампанії. Та наразі так є, що з цілої італійської армії в Єгипті, яка виносила до 75,000 вояків, уже нічого не остало. Десятки тисяч попали в полон і завдали британцям доброго клопоту, бо нема де примістити такої великої скількости полонених. Це вказує, що британці не надіялись аж такої перемоги. Решта італійців, себто ті, що не попали в полон, є цілком окружені британцями. Їх ще обстрілює корабельна артилерія з моря і робить італійський відворот наскрізь хаотичний. ... ..

ТРЕБА НАДІЯТИСЬ ТЯЖКИХ ЧАСІВ

Таке зоповідає італійська преса в звязку з военними подіями в Африці. До того, що діється в Альбанії привязують малу вагу. Це так, якби там „нічого не сталося". Зате події в Африці хвилюють уряд. Видно, що й населення схвильоване, коли преса згадує за те, що ті, що ширять паніку і дефитизм будуть тяжко покарані, себто розстріляні... Та радіо далі „піддає духа" і каже, що „небаром надійдуть вісти про великі перемоги".

АНҐЛІЯ МАЛА 12 ГОДИН „ВІДПОЧИНКУ"

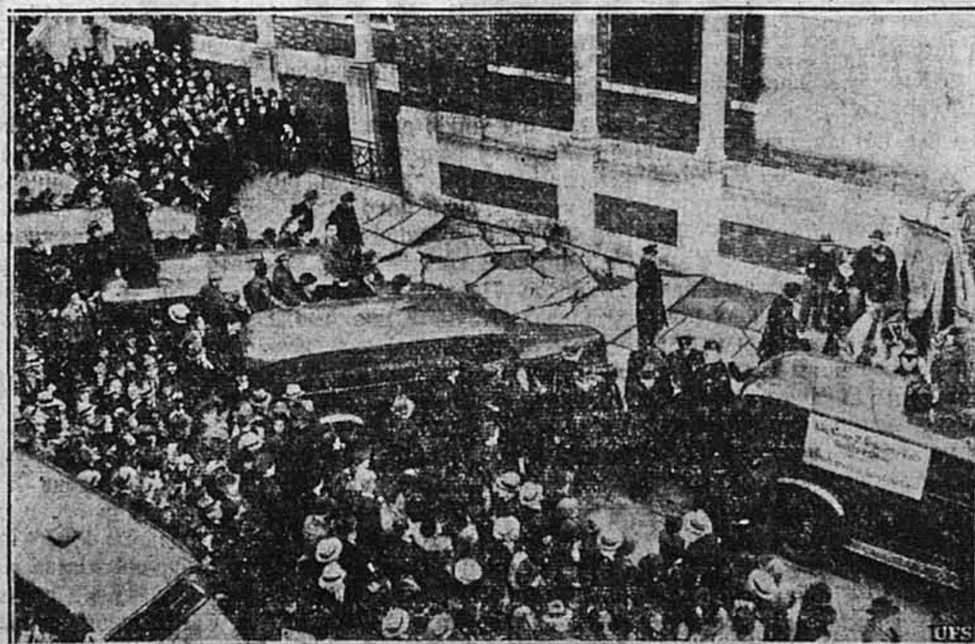
За згаданий вище час не впала на британську землю ні одна німецька бомба. Це таке диво, якого вже давно не було.

ВІЙНА НА МОРІ НЕ ВГАВАЄ

Британський комунікат подає про затоплення німецького корабля десь біля берегів Норвеґії. Та разом з тим згадує і за затоплення субмариною британського торговельного кружляка „Форвер". Знову норвезький чудовий транспортовий корабель „Ослофйорд", що мав 18,673 тон і був на британській службі, натрапив на міну недалеко Анґлії й затонув. Перед війною повнив службу між Ню Йорком і Норвеґією і вважався модерним люксусовим кораблем. Субмарина сторпедувала теж і британський тягаровий корабель „Орарі" в поближу Франції. Корабель мав 10,350 тон поемности.

ЗНАЙШЛИ „ВИПРАВДАННЯ"

МОСКВА. — Советське населення вже має розвязку того, чому бракує поживи та чому не дописують жнива. То „аґенти капіталістів", що приїзджають до Советів, привозять зо собою насіння з хворобами. І тому зле з яриною, бульбою, овочами, збіжжям і т. д. А бавовна не дописала завдяки „американським аґентам"...

ХІДНИК ЗАВАЛИВСЯ ПІД ТЯГАРЕМ АВТ для грецького амбулянсу, що їх доставлено оноді перед грецьку катедру в Ню Йорку для благословення перед висилкою до Греції.

БУКОВИНСЬКІ СЕЛЯНИ ВТІКАЮТЬ З СОВЕТІВ ДО РУМУНІЇ

БУКАРЕШТ. — Згідно з тим, що передають американські пресові аґенції з Румунії, селяни з Буковини, що ще недавно були під румунською окупаційною владою, тисячами втікають зпід советської влади на румунський бік. В надісланих звідомленнях кажеться про 8,000 утікаючих селян, до яких стріляло советське військо. Многі мали загинути, а декому мало вдатись дістатись до Румунії. Усе те мало діятись недалеко Чернівець, столиці Буковини. Селяни, як подають американські кореспонденти, не вдоволені з советського режиму. Цілі два села збунтувались і хотіли перейти границю. Тоді советські жандарми зачали стріляти. Ті селяни, що вратувались, заповідають, що не зважаючи на перешкоду, селяни переходитимуть масово.

СОВЕТСЬКА ВЛАДА ТРАКТУЄ УКРАЇНЦІВ ГІРШЕ ВІД ПОЛЯКІВ.

ЛОНДОН. — Повище твердить польська пресова служба у своїй телеграмі до нюйорської польської ґазети „Нови Сьвят". Каже, що дістала інформації „приватним шляхом". Повідомляє, що советська влада не переводить уже тепер у Західній Україні масових арештів, як це було досі. Вона змінила тактику. Люде зникають поодиноко так, що ніхто не знає, що з ними і де вони. Це відноситься до цілої людности взагалі. Далі кажеться, що Совети відносяться найгірше до українців ніби „за їх про-німецькі симпатії". Виселено людність з пограничної німецько-советської смуги на 30 кільометрів вглиб. Полякам, виселеним з советсько-румунської пограничної смуги дозволено вертати на свої місця. Далі говориться про ліквідацію римокатолицьких костелів, головно на Гуцульщині, та накладання на монастирі й церкви великих податків.

ПОЛЯКИ В БРИТІЙСЬКІЙ АРМІЇ.

ЛОНДОН. — Польські звідомлення подають про смерть трьох польських офіцирів, що згинули на польських кораблях, що були на службі Великої Британії. Далі про польські частини, що мали помагати британцям захопити Сіді Барані в Африці.

ЖУРИТЬ ЇХ ДОПОМОГА ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

БЕРЛІН. — Німецька влада вправді заповідає певну побіду і ніби не привязує ваги до відносин між Великою Британією й Америкою, але так є, що про ті справи постійно пишеться. Себто пишеться про „британську пропаганду, що змагає дістати военну допомогу з боку Злучених Держав". Націсти кажуть, що „історія не повторяється", себто що Америка не заважить так, як це було минулої світової війни, бо „німці вже й так виграли". Ще кажуть і таке, що „Американський нарід не є проти німецького народу", та що доктрина Монрова дуже добра, а тільки треба американцям зрозуміти, що Німеччина хоче застосувати подібне до Европи.

ЧИ НЕ НОВІ СХОДИНИ?

БЕРЛІН. — Якщо так станеться, як догадуються, то можна надіятись в найближчому часі якоїсь нової сензації. Це відноситься до того, що мають зійтись разом Мусоліні з Ґітлером. Що такі сходини можливі, можна заключати вже з того одного, що з Італією є зле на военних фронтах.

ХЛІБОРОБ СТАЄ ГЕРОЄМ.

ЛОНДОН. — На таке заноситься в Анґлії. Супроти постійних налетів і бомбардувань це неабияка штука орати, сіяти і збирати плоди. Тому не диво, що британський король нагородив тепер селянина за „молочення пшениці" в часі, коли над його головами літали літаки і трìскали бомби. Це перше того роду відзначення.

ПОТОПИЛИСЬ ЖИДИ-БІЖЕНЦІ.

ІСТАНБУЛ. — Розбився великий транспортовий корабель, що віз з Болгарії до Палестини 380 жидівських біженців. В проливі Мармара мало при тому втопитись 200 осіб.

З БОЛГАРІЄЮ СПРАВА НЕ ЯСНА.

СОФІЯ. — Болгарія не дасться втягнути до протинімецького бльоку. Принаймні тепер. А тому не буде можна зорганізувати Балкан проти держав „осі". Болгарія відкинула пропозицію дістати військові ґарантії з боку Німеччини і Советів. Значить, що покищо держиться самостійно. Таке передають американські кореспонденти.

В НОРВЕҐІЇ НЕСПОКІЙ.

СТОКГОЛЬМ. — Шведські часописи пишуть, що подано до відома, що в Норвеґії вже існує концентраційний табор. Про це говорено вже давно, але не було на те урядового потвердження. Тепер уже є. До табору заганяють в першу чергу тих, що беруть участь в проти-німецьких демонстраціях. З того виходить, що такі демонстрації відбуваються.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

МОЖЕ ХОЧ ТЕПЕР ВІДЧУЮТЬ?

Війна, яка тепер ведеться в Европі, не є подібна до минулої світової війни. Не читаємо про міліонові армії, про великі офензиви, про сотні тисяч полонених і вбитих, як це бувало. Зате читаємо постійно про страшне нищення, яке торкається головно цивільного населення. Так виглядає, що тепер властиво вояк більше боїться за свою хату і свою рідню, яка живе десь там у якомусь промисловому місті, чи в якійсь пристані, ніж за себе. Ось та переміна в способі ведення модерної війни довела до того, що тепер властиво люде терплять назагал більше ніж в часі минулих воєн. А треба памятати, що це щойно початок війни! Значить, що це щойно початок терпінь. А що буде, коли війна потриває кілька років, як це заповідають? Тоді певно позникають цілі міста. Навіть можна припускати, що цілі краї опиняться в цілковитій руїні й нужді. Дай Боже, щоб до цього не дійшло, але виглядає, що до цього іде . . .

Навіщо згадувати про це? — спитає дехто. А на те, щоб зазначити, що мабуть така руїна і такі терпіння є конечні, щоб міг вкінці заговорити в світі розум, а люде, щоб могли стати дійсними людьми. Бо щоб не говорити, а війна таки іде за земні достатки, за багатства, за владу, за панування над світом. Тому, коли і ті, що були чи є панами, зазнають тих терпінь, що їх постійно зазнавали такі поневолені народи як от український нарід, тоді можна надіятись, що вкінці світ зачне ставитись інакше до таких подій, як от вимордовування міліонів українських людей голодом, як це було „в часі мира" в Совєтах. Це, що діється сьогодні в Европі є свого роду покута за те, що вона мовчки перепускала небувалі злочинства, та, що були визначні люде, що були навіть міністрами, а нічого не хотіли знати про терпіння міліонів українських людей. Або, як це було в Франції, що ставали в обороні Совєтів, ще заперечували вісткам про смерть міліонів невинних українських людей. Мститься теж і те, що не було кому в Европі взяти в оборону пацифікованих українських людей під Польщею. Сильні світа вміли віддати міліони людей у польське ярмо, але подбати, щоб тих людей у тій неволі оборонити, не захотіли.

Не твердимо, що ті українські терпіння заважили на теперішнім світовім імперіялістичнім конфлікті. Тільки кажемо, що вони пророчисто заповідали, що в такім світі, що таке може діятись, мусять прийти до потрясення. І воно прийшло. А наслідок такий, що тепер зачинають терпіти невинні люде ріжних народів в подібний спосіб, як терпів український нарід весь час. Та щоб ті терпіння усунути, треба ліквідувати не тільки бомбардування, але й причини тих терпінь, що їх завдавано поневоленим народам іншими способами, ще перед цею війною. Треба відчути і зрозуміти нові й старі терпіння і їх разом ліквідувати.

СПОВІДЬ ЖІЛЬ РОМЕНА — ПРОПОВІДНИКА МИРА

Визначний французький письменник Жіль Ромен, автор таких славних творів як „Верден" та „Люди доброї волі", про якого ми недавно писали, випустив недавно нову книжку, в якій старається дати характеристику, як він каже „інтелектуальної еліти страшної Европи". Книжка називається **„Сім тайн Европи"**. Вона кидає нове й досі незнане світло на події й людей, які грали першу ролю в европейській політиці до памятного 1-го вересня 1939 р. Жіль Ромен, прирік собі, по закінченні першої світової війни, що стане речником сталого миру, що буде поборювати загрозу війни. Будучи сам високо ідейною людиною, Ромен навязав цілий ряд знакомств з рівнож ідейними особами ріжних країв, що високо цінили його літературну працю та ці принципи, за які він боровся. Ті знакомства постановив цей французький письменник використати для своєї взнеслої мети, бо прийшов до переконання, що правляча еліта в багатьох державах Европи вперта, дурна та не уступчива.

Жіль Ромен малює недомагання та незрілість тих, що правили Францією. Але більшости визначних особистостей ця нова книжка Ромена не розкриває. Та виявляє дві особи, які грали чималу ролю в подіях, що попередили цю війну, на які вартує звернути увагу.

Перша особа — це молодий та інтелігентний німець, „Герр А.", який запросив Ж. Ромена на виклад до Берліну в 1934 р. Ромена, як він сам пише, приняли німці з такою великою помпою, що ледви чи яка друга, не-офіційна особа, одержала коли такий гарячий привіт. Але крім докладу, привіз Жіль Ромен до Берліна також політичний проект, підданий французам, у справі звороту долини Саари, без чекання на плебісцит, що мав відбутися в січні 1935 р. Цей плян виложив Жіль Ромен двом визначним націстівським лідерам; Розенбергові та Ґебельсови. Обидва його запевнили, що в Европі нема „проблєм, яких не можнаб розвязати мирним шляхом". Незадовго „Герр А." прибув до Парижа з мін. Рібентропом. Та Жіль Ромен, для реалізації свого пляну, стрінув велику опозицію з боку заграничних справ, на чолі якого стояв Ляваль. Ромен стрінувся з закидами, що ідея плебісциту, це твір Бріяна та Ліги Націй. Німці пропонували, щоб цей плебісцит відбувся під контролею німецьких й французьких ветеранів, а не Ліги Націй. Жіль Ромен обстоює, що булоб далеко краще, колиб Франція була згодилась на цей плян, бо не булоб це так озлобило німців. Не тяжко догадатись, що тим „Герр А." є теперішній німецький амбасадор в Парижі — д-р Абетс.

Друга особа, або як Ромен називає „член товариства доброї волі", це визначний бельгійський соціяліст, д-р де Ман, якого Жіль Ромен називає просто „королівським чоловіком". Це останнє треба розуміти так, що він був висланником бельгійського короля Леопольда.

В грудні 1938 р. де Ман прибув з місією до Франції, щоб шукати спільних зусиль в справі мирової кампанії, заініційованої королевою Вільгельміною, королем Леопольдом, та Швецією, Норвегією й Данією. Всі згадані держави постановили звернутися з гарячим закликом до Чеймберлена, Делядіє, Гітлера та Мусолінія, щоб вони за всяку ціну не допустили до вибуху війни.

У Франції Деляді погодився на цей плян, який прийшов від де Ман. В Лондоні він знайшов прихильну атмосферу. Одначе в Берліні він не міг добитися до Гітлера, а в Римі Мусоліні також його не приняв, а лиш Чяно. Не помогли дальші зусилля Ромена, переконати короля Леопольда в дальшій потребі шукання мира. Він пише, що король дуже мало виказав охоти для тої співпраці, а коли Леопольд зажадав, щоб Жіль Ромен приніс листа від Деляді, то цей останній відмовився такого листа написати. За цей поступок Жіль Ромен гостро осуджує б. французького премєра. І твердить, що це дуже багато заважило на дальшій політиці Бельгії.

Ромен далі розкриває, що де Ман, хоч був завзятим соціялістом і партійним співтоваришем вожда Другого Інтернаціоналу Еміля Вандервельде, проте був рішучо за співпрацю з Гітлером. Він знаний з ріжних економічних плянів, пропонованих Бельгії. Є теж слухи, що коли Леопольд зложив зброю, то де Ман був першим, що почав творити про-німецький уряд в Бельгії. На думку Ромена, цей соціяліст, якого слухали й поважали соціялісти цілого світа, перший зрадив ті свої принципи, якими колись воював проти Гітлера.

Книжка Ромена кидає також цікаве світло на відносини Франції з Італією. В 1935 р. Ляваль отверто заявив, що підчас його стрічі з Мусоліні, він віддав йому Етіопію, а коли на Італію наложила Ліга Націй економічні санкції, Мусоліні телеграфував до Ляваля, щоб Франція не допустила до переведення їх в життя.

Назагал твір Жіля Ромена це новий твір про цю Европу, яка нині в руїнах. Нема сумніву, що не одна особа вичислена в його книжці, додалаб ще більше матеріялу для вияснення европейської катастрофи, або збила його закиди. Та це неможливе, бо багато з тих французьких лідерів є тепер в тюрмі, а Чеймберлин помер. Дійсна правда виявиться пізніше, коли притихне ворожнеча, що спричинила цю війну.

З СОВЄТІВ

Галапаси проти галапасів.

„Ізвєстія" з 15. листопаду, жадають в передовій статті, щоб колхозам було дано просту і таню управу. Потребу цього доводиться такими прикладами:

„В колхозі „Новий мір", Вишенського району, Ростовської области з 270 осіб здібних до праці занято 59 сіб, отже 22% всіх членів адміністраційними працями. В колхозі Фрунзе на адміністраційних посадах занято 25% всіх членів. У Воронїжській области в колхозі „Красний Труд", Щучинського району, в управі занято 19.4% всіх здібних до праці, в колхозі „1. мая" Бобринського району занято адміністрацією 21% всіх членів, і в колхозі „Імени Шевченка" — 27.5%. В колхозі „Путь Октябра", Павловського району, Вороніжської области, відчислили собі 15% членів колхоза занятих в адміністрації 17.2% всіх зароблених днів... Працю колхозників оплачується дуже часто гірше ніж працю занятих в управі... В Ростовській области обчислив Заряд Господарського Обрахунку, що число колхозників занятих в управах можна зменшити на 50,000, після такогож обчислення в Чкаловській области можна зменшити число їх на 20,000..." В тексті виправдується орган московського уряду, що колхози визначають собі самі свою управу. Але виправдання це дурне, поминаючи навіть те, що його уживається по десяткох років колхозної господарки. В Москві знають дуже добре, що колхоз без дозволу районового комітету й пальцем рушити не сміє, та що всі адміністраційні посади займають члени партії, комуністичні галапаси, які природньо хочуть краще сидіти по канцеляріях ніж працювати на полі. Ці посади можна творити до вподоби, бо колхоз має годувати не лише свою вужчу управу, себто голову, секретаря, рахівничого, агронома, зоотехніка, завідуючих, фарм плекання худоби і т. і., а й цілий так званий культурно - пропагандистичний апарат, себто управителя „червоного кута", себто бібліотеки, читальні чи якогось іншого осередку большевицької дурійки, завідуючого гуртка Комсомолу, Осоавіяхіму, мистецької самодіяльности, спорту і т. д. Колхози мають терпіти не лише зовнішніх, а й внутрішніх галапасів, зносити визиск не лише московського центру, а й його агентів у себе. Порожнення поміж центральними та місцевими галапасами трапляються досить часто, коли ненаситність місцевих осягає таких розмірів, що горішнім на їх думку лишається замало, як наприклад тепер, в часі европейської війни і совєтської мобілізації. Що становище колхозів на чужонаціональних землях гірше ніж на московських більш ніж зрозуміло, але брати прикладів звідти тепер не випадає. Козацькиж землі зачислюються до московських, також як і области з мішаних населенням, як Вороніжська, що має на півдні райони з українською більшістю. Але великі галапаси без малих місцевих не можуть обійтися, як і навпаки, отже поправи нема чого чекати.

УЗБЕКІСТАН ПРОТИВИТЬСЯ МОСКОВСЬКОМУ ВИЗИСКУ.

„Ізвєстія" з 16. XI. писали: „В Узбекістані збір та постачання бавовняка йде невдовільно. Торік було зібрано до 11. XI. з 84.4% цілої площі засіву, а в цім лише 65%. Особливо лишаються позаду Ферганська, Самаркандська та Хорезинська области, а також і Кара-Калпакська АССР. Совнарком та ЦК КП (б) Узбекістану роблять всі можливі заходи, щоб прискорити збір та здачу бавовняка. Тим колхозникам, які до кінця сезону виконають визначений їм плян роботи, буде почислено подвійну платню за день праці...

„Далі часопис скаржиться, що сушилок для бавовняка не було вчасно приготовлено, та що його здають дуже часто цілком вохким. До цього треба додати, що колхозники взагалі дуже неохоче, себто лише під терором і примусом плекають бавовняк, з якого має користь лише Московщина, бо „держава" перебирає все майже задурно, а колхозники, яким заборонено сіяти навіть кукурудзу для власного виживлення, мусять купувати хліб, платячи устійнені обовязкові лихварські ціни, 1 — 1.20 руб. за кільограм.

ЗАМКНУЛИ ПОЛЬСЬКЕ ПОСОЛЬСТВО.

БУДАПЕШТ. — Замкнено формально польське посольство. Сталося це на домагання уряду. Та поляки переконані, що мадярсько-польська „традиційна" дружба далі існує, а замкнення наступило під натиском Німеччини.

СТАЛА ГРОМАДЯНКОЮ. — Лілі Понс, оперова співачка, дістала оноді другі громадянські папери в Ню Гейвен, Кон. З нею її чоловік, Андре Костелянец.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ II.

(102)

Про нові виправи на море вже не думали: потроху управляли свій новий осідок і спочивали, тішачись оповіданнями, згадками, балачками про весняний, літній та осінній походи, про звитягу над турками біля Молочної тощо; тішилися й були горді з того, що слава про них котилася по всіх чужих країнах, що ласки й помочі їхньої запобігали в них і чужі держави.

На велику радість і втіху старого лицаря Сокири, Канівський курінь, що до нього належали батько й син, на місце полеглого в останнім бою свого отамана, обрав собі за курінного Павла Жбурляя. Як не відмагався, як не відпекувався молодий лицар, покликаючись на свій молодий вік, на свою недосвідченість тощо, братчики не вважали.

— Панове-браття, славне товариство січове! — говорив Жбурляй, тримаючи шапку в руках і низенько вклоняючись раді січовій, — бійтеся Бога! Кого ви хочете вшанувати так велико? Трохи не білогубого хлопця, що ні світу, ні людей ще не бачив! Який же він лад дасть у курінї, коли ще й сам собі ради не дасть, а дивиться, як люди, щоб і собі за ними. І проти кого вшанувати? Проти славних старих лицарів. Чи мало їх поміж вами, що ні з кого вибрати? Чи ви хочете, щоб інші курінї на наш курінь пальцями показували та кпили: у канівчан, мовляв, що молодший, то розумніший!...

— Лепсько говорить! — буркнув старий Граб до Сокири, що стояв поряд і задоволено посміхався. — Нехай мені чорт у пику чхне, коли брешу!

Сміялися й гострі очі кошового, а Хмель тільки головою крутив від здивування, слухаючи свого мовчазного здебільша й скромного побратима. Але братчики відгукнулися інакше:

— Хто буде кпити?... Ану, хай спробує!...

— Та що він, собачий син, усі розуми поїв, що почав нас учити?...

— К лихій матері старих! Тебе обіраємо!

— Та за які заслуги, панове-браття? — знову почав Павло. — І як я після цього в вічі гляну нашим славним, заслуженим лицарям, що Січ неньку запорозьку прославляли на ввесь широкий світ? Скажуть: шмаркач, висікака, — чи йомуж верховодити нами, услав!..

— Та ти довго ще будеш патякати? — почулися викрики, й загула, захвилювалася громада.

— Чи хочеш, щоб ребра полічили?...

— Злізай, вражий сину, та не переч товариству, поки киями не почастували!

Дужі козацькі руки простяглися до нього, вхопили за карк, за поли, стягли з підвищення й, підштовхуючи під ребра, погнали до куріня, вергаючи на простоволосу голову всяку, підняту з землі, ляту. Молодий велет слухняно йшов, похиливши голову, хоч його штовхали, хоч кожен із братчиків знав, що якби Жбурляя роздратувати, то хто зна, де опинилисяб ті, що так щиро товкли його під боки. Треба було коритися, не перечити, не гніватись, бо так годилося. Це знав Жбурляй і корився. Почистивши трохи одежу та вмившись, він вернувся на раду й, низько вклонившись товариству, дякував за честь, обіцяючи вірно, правдиво й запально, скільки буде його молодих сил, служити Матері Січі Запорозькій і славному товариству.

— Так би й давно, — гомоніла задоволена тим, що зламала впертість молодого братчика, громада.

Не лестив пишними словами похвали Жбурляй, не мастив язиком, покликаючись на славні діла старих лицарів запорозьких, — говорив щиро, бачивши на свої очі їхні подвиги в останніх частих боях на морі й на суходолі. Але й запорожчики знали, що чинили, обіраючи молодого лицаря на відповідальну, але й почесну посаду курінного отамана: вони теж добре бачили й знали про ті подвиги, що їх доконав і під Очаковом, і під Кафою, і в осінній виправі Жбурляй, тому, може якраз із намови старих лицарів, і постановили між собою вшанувати свого відважного і завзятого братчика, не зважаючи на його молодість, підвищенням його на цілу голову над собою й наданням йому безпосередньої влади над усім курінем.

Особливо бій на суходолі між Кінськими Водами й Молочною і славна Жбурляєва перемога над турецьким велетом і самим Ібрагимом, за яку Жбурляй дістав навіть окрему подяку від гетьмана (чого Сагайдачний сливе ніколи не робив, маючи про такі вчинки завжди якісь свої думки), — особливо це піднесло високо в очах січового лицарства гідність іще недавно звичайного канівського молодого міщуха.

А діло це таке було, що про нього варт розповісти хоч коротенько.

На межиріччі зіткнулися несподівано для одної й другої чималі дві сили: ціла турецька виправа й ціла запорозька. Саме тому, що зустріч була несподівана, а до того становище обох потуг було таке, що відступати ні тій, ні другій не було куди, й кожна з них мала лише два виходи — або полягти всім на полі бою або перемогти, — січа була відчайдушна й дуже кривава. Турки взагалі добрі вояки, а в таких обставинах і сили й завзяття їхні набували розгону подвійного, тому й запорожчикам прийшлося нелегко.

Особливо великої гризоти завдав Сагайдачному славний турецький лицар, баша Ібрагім. Не вважаючи на те, що всі билися пішо, турецький велет носився в січі, як вихор, і де зявлявся, там падали братчики, як скошена трава. Гетьман стояв на чардаку волоченої суходолом чайки й кермував боєм. Бачучи надлюдські подвиги турецького ватага, сердився, тупав ногами й ладен був сам кинутись у небезпеку, щоб проти його велитенської сили й завзяття поставити своє орудувати зброєю.

— Проклятий! — вигукнув, розпалившись, — і куля не візьме його, наче замовлений!...

Та сталося так, що не довелося гетьманові рушати з місця. Подвиги бісурменського велетня бачив не тільки він.

— А що, синку, — говорив старий Сокира, біючись поліч єдинака й його побратима Хмеля, — ти не бачиш отого турецького тура, що косить наших, як косою?

— Бачу, тату, — відповів Жбурляй.

— А якої ти думки про те, щоб трохи йому пихи збити?

— Слід би, тату, та не навертається, стерво, сюди?

— Егеж... То можеб ми до нього, синку, навернулися?...

— Я не від того, тату.

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

З ДНЯ

ПИТАННЯ ГОЛОДУ В ЕВРОПІ.

Чим далі питання голоду в Европі стає пекучіше, а з ним загострюється в Америці дискусія над тим — чи посилати голодую чим краям Европи поміч, чи ні? Фактично ця дискусія, без співпраці Англії, до нічого не доведе. Бо колиб навіть всі американці рішили доставляти голодуючим корм, а Англія відмовилася пропускати цей корм до Европи, нічого з того рішення не вийде. Всетаки дискусії ведуться. Бо вони викликують певні настрої, різблять певну публичну опінію, яка з черги може зробити натиск і на Англію.

Тому американці дискутують і одні з них висказуються за висилку такої помочи, інші є проти неї.

КОМІТЕТ ГУВЕРА.

Чемпіоном помочі голодуючим европейським народам, зокрема тим, що знайшлись під німецьким пануванням, є комітет на чолі з Гербертом Гувером. Гувер вже давно передбачив, що Европа котиться до голоду і що в тім голоді найбільше потерплять підбиті Німеччиною народи. Він вже здавна добивався дозволу від Англії на перевіз тих харчів, але вже давніше Англія відмовлялась те зробити, мотивуючи це тим, що німецька влада харчі від людей забере.

Тепер в тій дискусії забирають голос найширші американські кола, газети, церковні власти і представники уряду. Недавно комітет Гувера повторив своє прохання на перевіз тих харчів до Европи, а англійський уряд через свого амбасадора в Вашінгтоні, покійного вже лорда Лотієна офіційно тій просьбі відмовив.

АРҐУМЕНТИ.

Арґументація обох сторін зводиться до того: Гувер і всі прихильники, серед них 600 протестантських представників, що зіхались були в Атлантик Сіті, Н. Дж., кажуть, що треба посилати занятим німцями краям харчі, бо цього в першу чергу вимагає людяний обовязок. Не можна лишати людей в тяжкім положенні, коли вони в нім знайшлись не внаслідок власної вини. По друге, треба їм помагати ще й тому, бо підбиті Гітлером народи почнуть ступнево вигибати. Коли люди голодують вони стають менше відпорними на недуги. Тоді й не-ґрізна недуга ґрипи може потягнути за собою великі жертви в людях. Це виглядатиме на перший погляд, що люди не вмирають з голоду, тільки внаслідок пошести. Але фактично це голод був причиною їх смерти, хоч споводно люди вмирали на недуги. Вкінці треба посилати ще й тому, що внаслідок довших терпінь ненависть людей готова повернутись проти Англії. Бо німці все представлятимуть голодуючим людям, що це Англія недопускає для них харчів. А в обличчі смерти люди менше думають про політичну свободу, ніж про врятування життя.

ПРОТИВНА СТОРОНА АРҐУМЕНТУ.

Друга сторона, до якої належить не лиш англійський уряд, але й ріжні американські кола, серед них кількадесять католицьких професорів університету, кажуть, що таки корму допустити не можна, бо не можна німців повірити, щоб той корм дійшов до рук голодуючих. А колиб навіть цей корм дійшов, то на те місце німці заберуть таку саму скількість місцевого корму і відішлють його до Німеччини. На тім голодуючі мало зискають. А що найголовнішою зброєю в руках Англії є бльокада і кінцеве виморення німецької нації, годі вимагати від Англії, щоб вона з тої зброї резиґнувала.

Треба зазначити, що тої самої думки є навіть уряди тих підбитих европейських народів, які голодують. І вони кажуть, що краще, щоб їх люди якийсь час голодували, ніж би мали на все попасти в нацистичну неволю.

Гувер говорить, що він знайде спосіб, щоб всі ті трудноці усунути, і щоб німці не забирали голодуючим ні тих харчів, що прийдуть з Америки, ні тих, що знаходитисьмуть у дану пору в голодуючім краю. Але дотепер Гувер не знайшов ґарантії на те, що німці додержуть слова. Колиб німців притиснула справжня біда, вони своє слово поломлять. Так припускають противники його пляну.

ЯКИЙ ВИСЛІД?

Про цю справу ми писали вже чотири місяці тому, і тоді, 14 серпня ц. р., заключували: „Надходячий голод в Европі стане одною з найголовніших зброй в цім змагу тевтонів з англьосаксами. Німці захочуть голод використати в ціли перехилення всіх европейських народів на свій бік і сконсолідування їх у боротьбі з морською потугою — Англією. Англійці будуть робити противне. Якби німцям вдалось перехилити опінію цілої Европи на свій бік і викликати ненависть за голод до Англії, перемога Німеччини над Англією майже певна. Колиж їй не вдасться, а навпаки, Англія зуміє зіпхати вину вцілости на Німеччину й проти неї озлобити всі голодуючі народи, то перемога Англії дуже правдоподібна. В обличчі цих фактів всякі гуверівські пляни, щоб організувати поміч голодуючій Европі не лиш не знайдуть прихильного відгуку в Англії, але будуть англійців дуже дразнити".

До цього можна додати, що чим далі йтиме кампанія за поміч голодуючим, також в Америці буде сильніший відрух проти неї. Бо величезна більшість американців зовсім слушно заключає, що вислід війни Англії з Німеччиною матиме величезний вплив також на Америку, і інтереси обох країв у тій війні є тотожні.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТВОРІМ КООПЕРАЦІЮ.

Допис п. Стасюка в ч. 287 і редакційна стаття в ч. 288 „Свободи" прикликують назад до життя пекучу, а приспану і занедбану справу конечности зорганізування українського купецтва в Америці, головно в ділянці дрібної торговлі споживчими товарами.

Згадані статті відкривають існуючу рану, але покищо не вказують способів, як її загоїти, або що булоб ще краще, як цей хорий купецький орґанізм довести до стану совершенного здоровля.

Постараюся коротко проаналізувати болючі місця цеї справи і кинути плян, який бодай започаткував би дорогу до поправи.

Не підлягає найменшим сумнівам, що цілий ряд нових метод, впроваджених в життя ланцюховими підприємствами величезного капіталу, відібрав вже заробіток і прожиток тисячам дрібних купців, та що смертоносний похід великого бізнесу далеко ще не закінчений.

На причини поводження ланцюхових ґросерень а головно „супермаркетс" (надкрамниць) вказали вже згадані статті. Є ще одна причина, що може мало відома поза колами фахівців і тим самим трудна до повірення: це занепад дрібних ґросерень, а зріст супермаркетів як вислід кінця депресії і тому, що настають кращі часи. Чому? В часі депресії, малих заробітків і безробіття, багато родин мусіло так широко розчислити свій буджет, що іноді не ставало на харчі. За рятунком треба було тоді іти до малого ґросерника, (найчастіше знайомого, або земляка), а цей давав товар на кредит. Той кредит звичайно розтягався на тиждень, часом і на місяць, а за цей час треба було хочби для відплати за добрий вчинок ходити далі по закупи до цього „свого" ґросерника. Тепер, коли найтяжче лихоліття минуло, а консумент має готівку, він уже за „свого" ґросерника забуває, а біжить до „надторговлі", немовби там давали за пів-дармо. А в дійсности ці супермаркетс таких великих ощадностей консументові не дають. Їхня політика ціни полягає на виставлюванню і коштовнім оголошуванню щораз то іншого „лідера", а решта товарів іде по меншбільш нормальній ціні. „Лідер" це такий артикул, на який вмисно знижується ціну нижче його правдивої вартости, щоби тільки притягнути клієнта до склепу.

Одним із способів боротьби з „супермаркетс" є те, щоб ґросерники вказували своїм покупцям на ось такі „штучки", а також вичисляли їм і всі ті товари, які в супермаркеті не є зовсім дешевші від товару в ґросерника.

Та найкращий спосіб рятунку буде той, коли ґросерник буде боронитись з конкурентами їх власною зброєю.

Думаю, що ще не пора, щоб уже тепер творити супермаркети в такий спосіб, щоб зеднувати докупи кількох або кільканацятьох ґросерників. Хоч мабуть пізніше мусить до цього дійти. На разі вистарчить випробувати одну зброю супермаркетів: масовий, а тим самим дешевий закуп товарів у безпосередніх продуцентів. Очевидно, що до цього треба мати орґанізацію. І не тільки її мати, але здисципліновано їй підпорядкуватись. Щоб не бути тільки паперовою орґанізацією, така орґанізація мусілаб мати форму кооперативної ґуртівні. Вона була би прямим доставцем товарів від фабриканта до ґросерника, позбуваючись всяких інших посередників, таких як: jobbers, distributors, а також сейльсменів, до яких тижневих відвідин „сейлтох" або „пепток" ґросерник так привик, що без них, як йому здається, вже й жити не може.

Технічних труднощів, які треба побороти в орґанізації кооперативної ґуртівні — є тьма. Але ще більша трудність моральна: спонукати і переконати достаточну скількість купців до створення такої орґанізації. І треба не тільки достаточної скількости купців, а треба ще й їх віри в конечність і успіх кооперативної ґуртівні. Треба теж і матеріяльної помочі на започаткування і записання уділів на відповідний оборотовий капітал, бо не можна вимагати, щоб така рідна інституція давала своїм членам відразу і товар за пів дармо та ще якісь проценти.

(В другій частині обговорю дійсні можливости створення кооперативи, себто, як до цього взятися).

Роман Олесницький,
Ню Йорк, Н. Й.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БРОДАЛБІН, Н. Й.

Листопадове Свято.

В неділю 1. грудня ц. р., заходами наших громадян і пароха о. Д. Микитяка відбулося в нас Листопадове Свято. Наша громада, хоч мала і гірниста, але щира та патріотична.

По Службі Божій наш священик відправив панахиду при приладженій символічній могилі, що знаходилась серед поламаних дерев і корчів, наче на побоєвищі. При могилі були чотири фігури, дві старші жінки, що представляли матерей тих, що лежали в могилі і дві дівчини, що теж оплакували полеглих. По панахиді парох сказав на ту тему проповідь і зворушив людей до сліз. Переведена збірка на народні цілі принесла $9.15.

В год. 8. вечером у парохіяльнім домі відбулося урочисте свято. Вступне слово сказав наш парох та пояснив ціль свята. Парох теж просив приявних постанням з місць вшанувати память полеглих. Під умілим проводом нашого дяковчителя п. Степана Цюпки хор відспівав американський і український гимн.

Святочний реферат виголосив запрошений гість, о. В. Кушіль, парох укр. прав. церкви з Ютики і зясував українське життя передвоєнних часів аж по сучасну хвилю. З зацікавленням люди вислухали реферату і нагородили його рясними оплесками. Декламації виголосили дівчата: Софія Горон і Олена Мисик. Далі хор відспівав „Ой видно село", Л. Лепкого, та „Чуєш брате мій", М. Гайворонського. Хор вивязався гарно і за це належить признання в першу чергу диріґентові, що доложив праці до хору, а також хористам, що пильно слухали диріґента.

Предсідник громади, Михайло Серединський, забрав слово і сказав, що внаслідок снігу і буревію, що в той день навістив північну частину нюйорського стейту, багато людей, головно з фарм, не могли прийти на Листопадове Свято.

В часі переведеної збірки зложили такі жертводавці по $1: о. Д. Микитяк, о. В. Кушіль, І. Конікевич, М. Серединський, П. Климко, Е. Теплій; по 50 ц.: Маланя Кухарик, К. Говак; І. Горон 25 ц. Разом $7.25. Вкупі з жертвами з панахиди було $16.40. А по відтручені видатків вислано через Обєднання на Укр. Ч. Хрест в Подєбрадах $8.75.

Учасник.

—o—

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Гостина Українського Народнього Театру з Ню Йорку.

Виступ артистів в комедії „Тітка" приємно здивував тих, що прийшли подивитися на неї. Гра артистів була легка, природна і цікава. Поза грою п. Михася Скоробогача на перше місце вибивались п. Дмитренко і пані Гладун. Хоч ще це не значить, що інші актори не віддали своїх роль як належить. Як би так ще додати світляні ефекти до цеї гри, то не булоб ріжниці між грою наших акторів, а грою якоїнебудь професіонально-театральної групи в Америці.

Директор Драматичної Студії і режисер вистави „Тітка", п. Михайло Скоробогач, заслуговує за свій труд на підтримку наших громад. Михайло Скоробогач на наших очах старається відродити замилування до гарної української театральної штуки і в тім йому треба помочи щиро і без „заздрости". Наші люди по місцях повинні ізза самого замилування до української театральної штуки помочи йому давати вистави по всій Америці, де лише є більші гурти наших людей. А під тим розумію таке, щоб помогати Михайлові Скоробогачеві давати вистави так, щоб залишався якийсь чистий дохід по виплаченню потрібних видатків. Філядельфія щодо цього не дуже дописала, бо ледви покрито кошти.

Треба завести таку систему, щоб на приїзд Українського Народнього Театру приходили на виставу всі любителі української театральної штуки з цілої околиці, бо тільки тоді може бути забезпечений дохід. Як хочемо привчити наших молодих любити українську штуку, то та штука мусить бути гарно передана. Щоб штука була гарно передана, то треба, щоб вона виплачувалась для тих, що посвячуються для неї.

Як бачимо, то п. Скоробогач підходить до цеї справи чисто, розумно, а з національного боку корисно. Він не преться в чужі опери, або в свої опери з такими чужими артистами, що як виведуть нашу річ, то хоч сядь тай плач. Він виводить гарні річи нашими силами і для нашої користи. Поможім йому! — **Т. С.**

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 4. грудня помер у Когос, Ню Йорк, член Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 57. У. Н. Союзу,

КОНСТАНТИН СЕНЬЧУК.

Вступив до У. Н. Союзу в 1915. році. Родився в місті Тисьмениця, повіт Товмач. Прожив 68 літ.

Похорон відбувся 9. грудня з церкви св. Апп. Петра й Павла.

Покійний був дуже добре кождому знаний за свою чемність і жертвенність. Як добрий і свідомий українець, котрому все українська справа була на серці, був одним з тих піонірів, що старалися поставити в Когос, укр. кат. церкву. Він старався за заложення Бр. св. Ап. Петра й Павла.

В похороні члени Бр. св. Ап. Петра й Павла взяли загальну участь.

Покійний лишив жену Палагію і дітей.

Прощальне слово на цвинтарі сказав Предс. Теодор Малігловка.

Хай земля Вашингтона буде Йому пером!

Іван Коба, секретар.

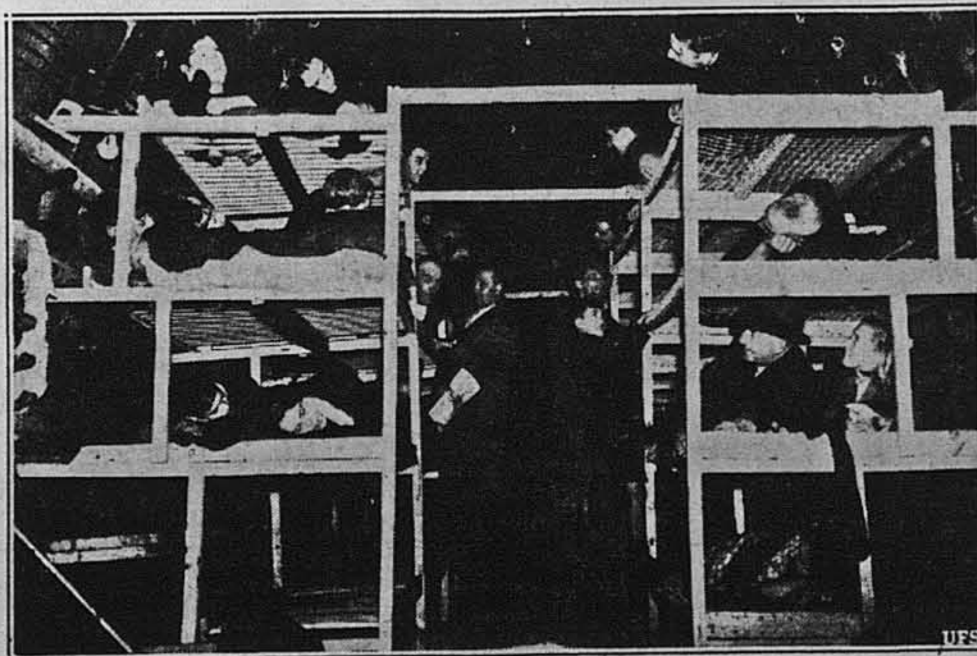
УВАГА! НЕГРОМАДЯНИ! УВАГА!

Лише 11 днів остається на Реєстрацію

НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ ДО ОСТАННЬОЇ ХВИЛИНИ.

РЕЄСТРУЙТЕСЯ НЕГАЙНО

Як ви вже зареєструвалися, а зміняєте адресу, ви обовязані подати її урядові до відома до 5 днів.

У ЛОНДОНСЬКІМ „СОБВЕЮ". — Місто Лондон побудувало в підземній залізниці такі ліжка для своїх мешканців, що ховаються туди підчас німецьких рейдів.

В. Ткачук.

ГУЛЯЛА МАРУСЯ...

I.

Баба, як кагла.

Внучок, як півонія.

Підкіцкувала на руках. Плескала долонею по ноженятах. Цілувала носю, очко й учила:

— Лаці-лаці! Старій бабці!

Кружляла голівкою в долонях.

— Печу-печу папку! Кладу на лопатку.

— В-в-е-е-е!

— Тьфу! Розвезена!

Тевкнула плаксивого в коліна. Ймила його пальчики в жменю й приговорювала-заговорювала:

— Це горошок, це бобошок, це фасолька, це кукурудзок, а це бобище — фур-р! За плотище!

— В-в-е-е-е-е!

— Най тебе Біг бібе! Дівко, дівко! Треба було цього, біди на чисту голову?! Клопоту?! В пана вдався, панські забаганки має. Гай-гай, але як Петро з войська прийде; я не буду мішатися! Най і вбе!...

— Нене, таж я невинна!

Було не приставати, ти цондре одна!...

— Е-е-е-е!

II.

Зима вбрала землю в білу сорочку.

Прийшов Петро й застав не своє.

— Ого, а що я казала! Дівко! Льотко!

Взяла хлопця й станула коло порога.

Хлопчик-пустунчик трепіцкав ніжками, махав ручками; слинка борідкою текла.

Петриха, замість „цюцю", кидала в ротик по сльозі.

Петро мов опришок.

— Жінко, Маріко, чий бахур?

— Паничів... Здоровля хотів узяти...

Як це почув Петро, тоді подібний став до того яструба, що робить десять коліс під небом, а потім стрімголов летить на землю і гострим дзюбом задзьобує, розриває...

Серце — дзвін. Кров — окріп.

— Йди, кинь йому в ґанок. Раз казав: старцям дітей не треба!

— Замерзне бідака! — гумкнула баба — замерзне!... Пекло на себе зводять, гріхи стягають.

Не слухав маминих слів.

— Йди, кажу!

Платиною обвивала хлопця. Вперезала поясом.

— Най діється Божа воля... — і пішла.

Оставляла сліди; ногами дубцьовані, сльозами вигладжені, розпукою утиснені.

Сліди глибокі, як рани на гладкому тілі виднілися.

Вона притискала мале до грудей, хохала, аби не змерз.

— Ну-ну, мацінький. Не бійся, я тебе не зцураюся! Ні-ні, мацінький! Я тебе не кину, абись замерз, не лишу тебе, яж неня твоя — рідна неня.

Ішла, ноги потавали. А з півночі летіла білими полями хуртовина. Надибала їх, тягла за спідницю за собою, розвивала з хуртовини. Петриха причихла, аби не датись їй, а хуртовина ще трохи потоrгала, посіпала за одіж; потім із скаженим виттям, з божевільним сміхом полетіла в село.

III.

Баба забідькала:

— Ба, що з нею? Забарилася.

— Бог її знає, нене.

— Коби щось до голови не набрала.

Петро заметушився.

— Йду проти неї.

Бабі лице розяснилось, очі засвітились.

— Йди, Петрусю, йди!

Пішов...

Хуртовина кидала йому в лице сніг; заліплювала, якби вмисне, щоб не йшов, бо дурно. Та він ішов. Надибав сліди. Та вітер також ніби на збитки засипав їх, аби не пізнав, чиї.

Серед піль вила заметіль. Зняла шапку з голови й понесла далеко-далеко.

Махнув рукою на шапку. З голою головою пішов. Вітер торгав за чупер.

За селом, заполями, заревів, як дикий звір.

— Марійко, жінко, де-е ти?!

Його крик долетів до купи смерік і в них повисився. Він озвірів.

— Ой, паничу! Не подарую!...

IV.

Чорні камяниці були вдягнені в білі капелюхи. В парку ворони покрякували й одна за другою падали, розщибалися. (Під дубами скерта замерзлих).

Петриха на тротуарі.

Хохдала, окутувала малого.

— Боже, коби не зазеб! „Отче наш і же іси"... „Боже, буди мені грішну"... „В ця й сина..." „Богородичко... брадванная..."

Ждала, аж клєнцнуть двері, отворяться й впустять її мити підлоги, біліти стіни, або й чужі бавити та на руках вигойдувати.

Мус! Кинути, аби вгибло? О, гріх каменний!...

А, як день зачав качатися в снігу — і місто ворохобилось, тоді здалеку побачила, як два жандарми вели розхрістаного чоловіка, що співав одної і тої самої:

„Гуляла Маруся,
в вишневім саду;
казала Матусі —
замуж не піду!..."

Підбігла. Застигла. Хотіла крикнути: Петрусю! — але в грудях, ніби загата стала й не пускала ані одного слова.

Пес перебіг дорогу, їй здавалось, що він має крісжид переходив вулицею, її причувалось, що він співає так, як її Петро; врешті здавалось, що всі камяниці птицями перхли у височінь і співали Петрової співанки. Вона тоді й собіж пустилась бічи й почала співати: „Гуляла Маруся"...

Над містом хтось розпоров ясну подушку-хмару, й з неї посипалось на землю багато-багато білого пір'я.

Щастя людей не полягає в багатстві. Навпаки, найбільше нещасливих є між багачами.

РЕФОРМИ В МЕКСИКО

МЕКСИКО СИТІ. — Новий мексиканський президент Авіля Камачо додержав свого слова, даного перед виборами, що знесе комуністичну засаду в наділі землі людям і дозволить кожному, що працював дотепер на колективнім хозяйстві, мати свою власну, індивідуальну фарму. Ця реформа викликала велике одушевлення серед фармерів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70., відбудуться в вівторок, 17. грудня, в годині 7. ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Тому що це є останній місяць в році, то треба зробити обрахунок за цілий рік. Проситься всіх членів, щоби прибули на збори і вирівняли свої вкладки по конець року. Котрий член не заплатить своїх вкладок на тих зборах, то буде безварунково суспендований. Наколи би, потому хотів заплатити і бути принятий наново, то буде мусіти принести посвідку від лікаря, що він є при добрім здоровлю, без ріжниці, як довго він є членом. Кожний член повинен дбати про добро У. Н. Союзу, а щоби показати, як ми дбаємо про наш У. Н. Союзу, то покажемо тим, що кожний член приведе бодай одного нового члена, або впише свою дитину до У. Н. Союзу. Тож не забувайте, а зробіть свій обовязок, як щирий патріот і член У. Н. Союзу. — Григорій Когут, предс.; Михаїл Самоїл, кас.; Антін Онисик, секр. Адреса секретаря: Anthony Onysyk, 117 Lake St., Jersey City, N. J. Phone: Journal Square 2-4298.

НЕБУВАЛА ГОСТИННИЦЯ. — Джов Вайзер і його жінка, власники гостинниці в Майемі, Флорида, працювали через чотири роки, щоби прикрасити її затичками до фляшок. Тепер вони й назвали її „Ботел Кеп Ін".

ТАРЗАН, ч. 179. Ненависниця чоловіків.

-179-

"WHY ARE YOU GLAD YOU HURT ME?" TARZAN ASKED. "ALL MEN ARE MY ENEMIES!" THE JUNGLE MAID DECLARED.

"I'M YOUR FRIEND. TELL ME WHO—WHAT YOU ARE?" TARZAN URGED, STEPPING TOWARD HER.

"STAND BACK!" THE GIRL COMMANDED; "IF YOU COME NEAR, I'LL SHOOT AGAIN—THIS TIME—THROUGH YOUR HEART!"

TARZAN SMILED ---- AND TOOK ANOTHER STEP.

REX MASON

„Чому ти рада, що ти зранила мене?" допитував Тарзан. „Всі чоловіки є моїми ворогами", відповіла дівчина нетрів.

„Я твій приятель", промовив Тарзан. „Скажи мені, хто ти, чи що ти є?" З тими словами він підійшов ближче до неї.

„Стій!" закричала вона. „Коли ти занадто зблизишся я знов вистрілю, але цей раз стріла прошиє твоє серце".

Тарзан хвилю подивляв дівчину, а далі сміючись зробив кілька кроків вперед.